

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ГОЛОВНЕ СЛІДЧЕ УПРАВЛІННЯ

вул. Богомольця, 10, м. Київ, 01601

П О В І Д О М Л Е Н Н Я про підозру

місто Київ

«27» лютого 2024 року

Старший слідчий в особливо важливих справах 1-го відділу (розслідування злочинів учинених в умовах збройного конфлікту) управління організації розслідування злочинів, учинених в умовах збройного конфлікту Головного слідчого управління Національної поліції України майор поліції Дулкай Іван Іванович, розглянувши матеріали досудового розслідування у кримінальному провадженні, внесеному до Єдиного реєстру досудових розслідувань № 42022112320000037 від 27.02.2022 за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч.ч. 1, 2 ст. 438 КК України, у зв'язку з наявністю достатніх доказів для повідомлення про підозру особі у вчиненні кримінального правопорушення, керуючись ч. 4 ст. 22, ч. 2 ст. 36, п. 6 ч. 1 ст. 40, ст. 42, ст. ст. 111–112, ст. ст. 276–278 КПК України,

П О В І Д О М И В:

Шаповалова Євгенія Миколайовича,
21.09.1985 року народження, уродженця
Ошської області, Киргизька Республіка,
проживаючого за адресою: с. Серьодка
Псковського району Псковської області,
Російська Федерація, вул. Родіонова, буд. 4А,
кв. 21, громадянина Російської Федерації,

про те, що він підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого **ч. 1 ст. 28, ч. 2 ст. 438 КК України** – тобто порушенні законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, що поєднане з умисним вбивством, вчиненому групою осіб.

**Фактичні обставини кримінального правопорушення,
у вчиненні якого підозрюється Шаповалов Є.М.:**

З 19.02.2014 представниками Російської Федерації (далі – РФ) розпочато збройне вторгнення Збройних Сил РФ (далі – ЗС РФ), приховане твердженням керівників РФ про переміщення військових підрозділів в рамках звичайної ротації сил Чорноморського флоту, які у взаємодії з військовослужбовцями Чорноморського флоту РФ та іншими підрозділами ЗС РФ здійснили блокування й захоплення адміністративних будівель і ключових об'єктів військової та цивільної інфраструктури України, забезпечивши військову окупацію території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя. 18.03.2014 РФ оголосила про офіційне включення Криму до її території.

Одночасно із цим, протягом березня та на початку квітня 2014 року, під безпосереднім керівництвом та контролем представників влади та ЗС РФ представники іррегулярних незаконних збройних формувань, озброєних банд і груп найманців, створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих РФ, взяли під контроль будівлі, в яких знаходилися органи місцевої влади та місцеві органи виконавчої влади України, військові об'єкти України в окремих районах Донецької та Луганської областей України. 07.04.2014 в м. Донецьку створено терористичну організацію «Донецька народна республіка» (далі за текстом – «ДНР»), а 27.04.2014 в м. Луганську – терористичну організацію «Луганська народна республіка» (далі за текстом – «ЛНР»), у складі яких утворені незаконні збройні формування, які функціонують і по теперішній час.

Внаслідок військових дій у період з травня по серпень 2015 року сили оборони України звільнили частину раніше окупованих територій Донецької та Луганської областей.

Датою початку тимчасової окупації РФ окремих територій України є 19.02.2014. Автономна Республіка Крим та місто Севастополь є тимчасово окупованими РФ з 20.02.2014. Окремі території України, що входять до складу Донецької та Луганської областей, є окупованими РФ (у тому числі окупаційною адміністрацією РФ), починаючи з 07.04.2014, відповідно до ч. 2 ст. 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 № 1207-VII.

Надалі, 24.02.2022 президент РФ оголосив початок так званої «спеціальної військової операції». Після цього, близько четвертої години ранку того ж дня, ЗС РФ, інші збройні формування РФ та підконтрольні їм угруповання іррегулярних незаконних збройних формувань розпочали широкомасштабне військове вторгнення на територію України, увійшовши з боку РФ, Білорусі та тимчасово окупованої території України, що супроводжувалось завданням ракетно-артилерійських ударів та бомбардувань авіацією об'єктів по всій території України.

Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», у зв'язку з військовою агресією РФ проти України, на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до п. 20 ч. 1 ст. 106 Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану» в Україні введено воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24.02.2022.

З того моменту сили оборони України здійснюють збройну відсіч вздовж всієї лінії фронту.

Факт широкомасштабного збройного вторгнення на територію України 24.02.2022 не приховувався владою РФ, а також встановлений рішеннями міжнародних організацій, зокрема резолюцією Генеральної асамблеї ООН ES-11/1 від 02.03.2022 «Про агресію проти України», п.п. 1, 3 Висновку 300(2022) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Наслідки агресії Російської Федерації проти України», п.п. 17, 18 Наказу Міжнародного Суду ООН від 16.03.2022 за клопотанням про вжиття тимчасових заходів у справі «Звинувачення в геноциді відповідно до Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього» (Україна проти РФ) та ін.)».

Відповідно до ст. 2 спільної для Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 року ці конвенції, як і інші акти законів і звичаїв війни (міжнародного гуманітарного права), застосовуються до всіх випадків оголошеної війни чи будь-якого іншого збройного конфлікту, що може виникнути між двома чи більше Високими Договірними Сторонами, навіть якщо одна з них не визнає стану війни, у тому числі до всіх випадків часткової або цілковитої окупації Високої Договірної Сторони, навіть якщо ця окупація не натрапляє на жодний збройний спротив.

Таким чином, з 19.02.2014 до цього часу триває міжнародний збройний конфлікт, викликаний збройною агресією РФ проти України, окупацією частини території України, що вказує на поширення дії на території України законів та звичаїв війни (норм міжнародного гуманітарного права).

Зокрема, ЗС та інші військові формування РФ із території Республіки Білорусь 24.02.2022 здійснили перетин державного кордону України поза пунктами пропуску та, переслідуючи мету окупації українських населених пунктів, здійснювали рух Київською областю у напрямку міста Києва.

Продовжуючи рух у напрямку міста Києва, 27.02.2022 військовослужбовці ЗС та інших військових формувань РФ, в тому числі батальйонно-тактичні групи (далі – БТГр) 234-го десантно-штурмового полку 76-ї десантно-штурмової дивізії Повітряно-десантних військ (далі – 234-го ДШП 76-ї ДШД ПДВ) ЗС РФ, зайняли позиції на території Бучанського району Київської області, зокрема, заїхали на бойовій броньованій техніці до міста Буча з метою взяття населеного пункту під контроль та забезпечення подальшого руху до міста Києва через місто Ірпінь Бучанського району Київської області.

З урахуванням положень ст. ст. 43, 44 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 08.06.1977, військовослужбовці ЗС та інших військових формувань РФ є комбатантами та зобов'язані додержувати норм міжнародного права, застосовуваного в період збройних конфліктів.

Однак, при веденні воєнних дій військовими РФ, іррегулярними збройними формуваннями РФ та незаконними збройними формуваннями так званих «ДНР» та «ЛНР» порушуються правила, закони та звичаї ведення війни, що передбачені міжнародним гуманітарним правом.

Зокрема, ст. 27 Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 визначає, що особи, які перебувають під захистом, мають право за будь-яких обставин, на особисту повагу, повагу до своєї честі, права на сім'ю, їхніх релігійних переконань та обрядів, звичок та звичаїв; до них завжди слід ставитися гуманно й захищати їх, зокрема, від будь-якого акту насильства чи залякування, від образ та цікавості натовпу.

Також, згідно зі ст. 32 Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 забороняється застосування будь-яких заходів, які можуть завдати фізичних страждань або призвести до знищення осіб, що перебувають під захистом, які є під їхньою владою. Ця заборона поширюється не лише на вбивства, тортури, тілесні покарання, калічення та медичні чи наукові дослідження, які не викликані потребою лікування особи, що перебуває під захистом, а й на будь-яке інше brutальне поводження з боку як цивільних, так і військових властей.

Відповідно до ст. 147 Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 заборонено вбивство, тортури або нелюдяне поводження, зокрема біологічні експерименти, які умисно спричиняють великі страждання чи серйозні травми тілу чи здоров'ю.

Крім того, відповідно до ст. 48 Додаткового протоколу до Женевської конвенції від 12 серпня 1949 року, що застосовується до захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 08.06.1977, для забезпечення поваги й захисту цивільного населення та цивільних об'єктів сторони, що перебувають у конфлікті, повинні завжди розрізняти цивільне населення й комбатантів, а також цивільні й військові об'єкти та відповідно спрямовувати свої дії тільки проти військових об'єктів.

Згідно зі ст. 51 Додаткового протоколу до Женевської конвенції від 12 серпня 1949 року, що застосовується до захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 08.06.1977 цивільне населення й окремі цивільні особи користуються загальним захистом від небезпек, що виникають у зв'язку з військовими операціями. Цивільне населення як таке, а також окремі цивільні особи не повинні бути об'єктом нападів.

Підпунктом а.1) п. 2) ч. 2 ст. 75 Додаткового протоколу до Женевської конвенції від 12 серпня 1949 року, що застосовується до захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 08.06.1977 визначено, що заборонені й будуть залишатися забороненими в будь-який час і в будь-якому місці такі дії, незалежно від того, чиняться вони представниками цивільних чи військових органів, насильство над життям, здоров'ям і фізичним та психічним станом осіб, зокрема вбивство.

Також, згідно з п. а) ч. 3 ст. 85 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 08.06.1977 перетворення цивільного населення або окремих цивільних осіб на об'єкт нападу розглядаються як серйозні порушення цього Протоколу, коли вони вчиняються навмисне на порушення відповідних положень цього Протоколу і є причиною смерті або серйозного тілесного пошкодження чи шкоди здоров'ю.

Натомість, громадяни РФ, військовослужбовці 1-ї самохідної артилерійської батареї самохідно-артилерійського дивізіону 234-го ДШП 76-ї ДШД ПДВ ЗС РФ (військова частина 74268, пункт постійної дислокації – м. Псков, РФ) Шаповалов Є.М., обіймаючи посаду заступника командира 2-го самохідно-артилерійського взводу – командира самохідної артилерійської гармати (далі – САГ) 2С9 «Нона-С», Монахов Денис Дмитрович, 11.11.1997 року народження, обіймаючи посаду заступника командира 1-го самохідно-артилерійського взводу – командира САГ 2С9 «Нона-С», діючи у складі 1-ї БТГр цього полку, починаючи з 24.02.2022, прийняли безпосередню участь у актах збройної агресії, в тому числі в період часу з 27.02.2022 по 30.03.2022 на території міста Буча Київської області, а тому відповідно до ст. 43 Додаткового протоколу до Женевської конвенції від 12 серпня 1949 року, що застосовується до захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 08.06.1977 мали статус комбатантів і були зобов'язані додержувати норм міжнародного права, застосовуваного в період збройних конфліктів.

Так, 19.03.2022, близько 17 год. 00 хв., Шаповалов Є.М., Монахов Д.Д. разом з іншими невстановленими на даний час військовослужбовцями 1-ї БТГр 234-го ДШП 76-ї ДШД ПДВ ЗС РФ перебували на території окупованого міста Буча, а саме на території житлового комплексу «Континент», який розташований по провулку Олекси Тихого, 4, та на прилеглий території з електричною підстанцією, де розміщувалися самохідні артилерійські гармати 2С9 «Нона-С» цього полку. При цьому Монахов Д.Д. у форменому одязі військовослужбовця ЗС РФ, будучи озброєним автоматичною стрілецькою зброєю «АК-12», спорядженою бойовими набоями, перебуваючи на вході до будівлі житлового комплексу «Континент», спостерігав за перехрестям вулиці Тарасівської та провулку Олекси Тихого.

В цей час Монахов Д.Д. помітив одягнутого в цивільний одяг з білою пов'язкою на руці місцевого жителя Тхоржевського Юрія Олеговича, 06.02.1993 року народження, який був цивільною особою, що не приймає участі у збройному конфлікті, та у якого були відсутні будь-яка зброя, знаряддя чи засоби, що могли б виправдати застосування до нього насильства, зокрема і вогнепальної зброї, який рухався в напрямку від житлового комплексу «Міленіум Сіті», що знаходиться за адресою: м. Буча Київської області, вул. Івана Кожедуба, 3к2, у напрямку електричної підстанції та своєю поведінкою не компрометував, не провокував і не становив загрози для військовослужбовців ЗС РФ.

При цьому Тхоржевський Ю.О., побачивши військовослужбовця ЗС РФ Монахова Д.Д., зупинився та попросив дозволу пройти, на що Монахов Д.Д. відповів категоричною відмовою. Отримавши вказану відмову, Тхоржевський Ю.О. продовжив свій рух по тротуару між парканом та електричними опорами на території, прилеглий до житлового комплексу «Континент», що розташований за адресою: м. Буча Київської області, пров. Олекси Тихого, 4.

В цей же час Монахов Д.Д., в порушення положень ст. ст. 32, 147 Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 (ратифіковано із

застереженнями Указом Президії Верховної Ради УРСР від 03.07.1954) та ч. 1 ст. 48, ч. 2 ст. 51, п.п. а.1) п. 2) ч. 2 ст. 75, п. а) ч. 3 ст. 85 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 08.06.1977 (ратифіковано із заявою Указом Президії Верховної Ради УРСР № 7960-XI від 18.08.1989), здійснив напад на Тхоржевського Ю.О., який перебував на відкритій ділянці місцевості між парканом та електричними опорами, усвідомлюючи, що він, як цивільна особа, не несе йому прямої і очевидної загрози, а саме шляхом використання наявної в нього автоматичної стрілецької зброї «АК-12», без попередження про її застосування, відкрив прицільний вогонь у напрямку Тхоржевського Ю.О.

Водночас Шаповалов Є.М., у форменому одязі військовослужбовця ЗС РФ, перебуваючи на прилеглий до житлового комплексу «Континент» (м. Буча Київської області, пров. Олексі Тихого, 4) території з електричною підстанцією, почувши звуки пострілів та побачивши, що Монахов Д.Д. веде вогонь по цивільній особі, в порушення положень ст. ст. 32, 147 Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 (ратифіковано із застереженнями Указом Президії Верховної Ради УРСР від 03.07.1954) та ч. 1 ст. 48, ч. 2 ст. 51, п.п. а.1) п. 2) ч. 2 ст. 75, п. а) ч. 3 ст. 85 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 08.06.1977 (ратифіковано із заявою Указом Президії Верховної Ради УРСР № 7960-XI від 18.08.1989), вирішив приєднатися до нападу на Тхоржевського Ю.О., а саме шляхом використання наявної в нього автоматичної стрілецької зброї «АК-12» відкрив прицільний вогонь у його напрямку.

В результаті вказаних пострілів Тхоржевському Ю.О. заподіяно наскрізне вогнепальне кульове поранення грудної клітки з вхідною раною донизу від лівої пахвової ямки з рановим каналом, що відходить від неї в напрямку дещо ззаду наперед, зліва направо та дещо знизу доверху з проникненням у плевральну порожнину та закінчується вихідною раною в лівій підключичній області; вогнепальне сліпе кульове поранення грудної клітки з вхідною раною по лівій середньоключичній лінії в проекції реберної дуги; вогнепальну кульову рану (вхідну) по передній поверхні правого плеча у нижній третині; уламковий перелом правої плечової кістки; вогнепальну кульову рану (вхідну) по передній поверхні правого стегна у нижній третині; уламковий перелом правої стегнової кістки.

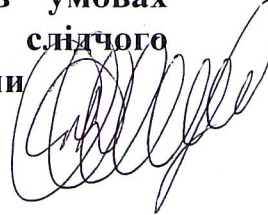
Від отриманих вогнепальних поранень Тхоржевський Ю.О. помер, а військовослужбовці 1-ї БТГр 234-го ДШП 76-ї ДШД ПДВ ЗС РФ Монахов Д.Д., Шаповалов Є.М. продовжили перебувати на вказаному місці та виконувати бойові завдання з ведення артилерійського вогню із САГ 2С9 «Нона-С».

Таким чином, Шаповалов Є.М. підозрюється в порушенні законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, що поєднане з умисним вбивством, вчиненому групою осіб, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 28, ч. 2 ст. 438

КК України.

Старший слідчий слідчої групи у кримінальному провадженні № 42022112320000037–

старший слідчий в ОВС 1-го відділу (розслідування злочинів учинених в умовах збройного конфлікту) управління організації розслідування злочинів, учинених в умовах збройного конфлікту Головного слідчого управління Національної поліції України
майор поліції

Іван ДУЛКАЙ

ПОГОДЖЕНО

Прокурор групи прокурорів

у кримінальному провадженні № 42022112320000037 –

прокурор третього відділу управління процесуального керівництва та підтримання публічного обвинувачення Департаменту протидії злочинам, вчиненим в умовах збройного конфлікту,

Офісу Генерального прокурора

«27» 02 2024 року

Михайло НЕЧИТАЛЮК

Одночасно, у відповідності до вимог ст. ст. 42, 277 КПК України роз'яснено, що підозрюваний має право:

1) знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють, обвинувачують;

2) бути чітко і своєчасно повідомленим про свої права, передбачені цим Кодексом, а також отримати їх роз'яснення;

3) на першу вимогу мати захисника і зустріч із ним незалежно від часу в робочі, вихідні, святкові, неробочі дні до першого допиту з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування, а також після першого допиту – зустрічі без обмеження в часі та кількості у робочі, вихідні, святкові, неробочі дні; на участь захисника у проведенні допиту та інших процесуальних діях; на відмову від захисника в будь-який момент кримінального провадження; на отримання правової допомоги захисника за рахунок держави у випадках, передбачених цим Кодексом та/або законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги, в тому числі у зв'язку з відсутністю коштів для оплати такої допомоги;

4) не говорити нічого з приводу підозри проти нього, обвинувачення або у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання;

5) давати пояснення, показання з приводу підозри, обвинувачення чи в будь-який момент відмовитися їх давати;

- 6) вимагати перевірки обґрунтованості затримання;
- 7) у разі затримання або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою – на негайне повідомлення членів сім'ї, близьких родичів чи інших осіб про затримання і місце свого перебування згідно з положеннями статті 213 цього Кодексу;
- 8) збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді докази;
- 9) брати участь у проведенні процесуальних дій;
- 10) під час проведення процесуальних дій ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дій, які заносяться до протоколу;
- 11) застосовувати з додержанням вимог цього Кодексу технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд мають право заборонити застосування технічних засобів при проведенні окремої процесуальної дії чи на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення відомостей, які містять таємницю, що охороняється законом, чи стосуються інтимного життя особи, про що виноситься (постановляється) вмотивована постанова (ухвала);
- 12) заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, про забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо;
- 13) заявляти відводи;
- 14) ознайомлюватися з матеріалами досудового розслідування в порядку, передбаченому статтею 221 цього Кодексу, та вимагати відкриття матеріалів згідно зі статтею 290 цього Кодексу;
- 15) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення;
- 16) оскаржувати рішення, дії та бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді в порядку, передбаченому цим Кодексом;
- 17) вимагати відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, в порядку, визначеному законом, а також відновлення репутації, якщо підозра, обвинувачення не підтвердилися;
- 18) користуватися рідною мовою, отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою він володіє, та в разі необхідності користуватися послугами перекладача за рахунок держави.

Підозрюваний, який є іноземцем і тримається під вартою, має право на зустріч з представником дипломатичної чи консульської установи своєї держави, яку йому зобов'язана забезпечити адміністрація місця ув'язнення.

Підозрюваний має також інші процесуальні права передбачені цим Кодексом.

Підозрюваному вручається пам'ятка про його процесуальні права та обов'язки одночасно з їх повідомленням, особою, яка здійснює таке повідомлення.

Повідомлення про підозру вручив:

**старший слідчий в ОВС 1-го відділу
(розслідування злочинів учинених в умовах
збройного конфлікту) управління організації
розслідування злочинів, учинених в умовах
збройного конфлікту Головного слідчого
управління Національної поліції України
майор поліції**

Іван ДУЛКАЙ

Про підозру мені повідомлено, повідомлення про підозру та пам'ятка про процесуальні права та обов'язки вручені, права підозрюваного оголошені та роз'яснені.

Підозрюваний _____

(підпис, ініціали, прізвище)

« ____ » год. « ____ » хв. « ____ » _____ 2024 року